

4.106. На рысунку 93 паказаны відарыс графіка функцыі $y = f(x)$. Пабудуйце графік функцыі:

а) $y = f(x - 1)$;

б) $y = f(x + 2)$;

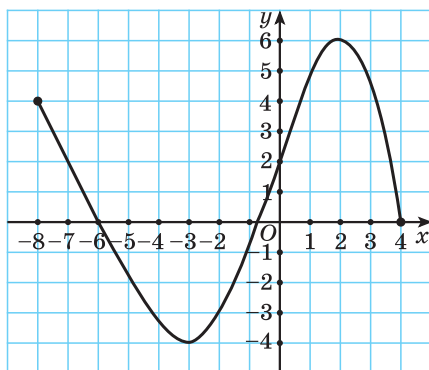
в) $y = f(x) - 2$;

г) $y = f(x) + 3$.

4.107. Рашыце няроўнасць метадам інтэрвалаў:

а) $(x - 1)(x^2 - 6x + 9)(5 - x) \geq 0$;

б) $\frac{(x^2 - 4)(x + 5)}{x^2 + 4x + 4} \leq 0$.

Рыс. 93

§ 16. Формула сумы n першых членаў арыфметычнай прагрэсіі

4.108. Выразіце n з формулы сумы вуглоў n -вугольніка $S = (n - 2) \cdot 180^\circ$.

4.109. Па формуле колькасці ўсіх дыяганалей n -вугольніка знайдзіце колькасць дыяганалей 20-вугольніка.

4.110. Знайдзіце суму рацыянальнымі спосабам:

$$2 + 0,34 - 1,246 + 0,66 - 2,754.$$

Разгледзім задачу. Два сябры рашылі палепшыць веданне англійскай мовы і кожны дзень вучыць на 3 новыя словы больш, чым у папярэдні. Колькі слоў вывучыць кожны з сяброў за 10 дзён, калі яны пачнуць з аднаго слова?

Для рашэння гэтай задачы трэба знайсці суму дзесяці першых членаў арыфметычнай прагрэсіі (a_n) , у якой $a_1 = 1$, $d = 3$.

Узнікае пытанне: як знайсці гэту суму, не вылічваючы ўсіх дзесяці членаў прагрэсіі?

У агульным выглядзе гэта задача прыводзіць да неабходнасці вываду формулы сумы n першых членаў арыфметычнай прагрэсіі: $a_1 + a_2 + \dots + a_n$.

Для таго каб вывесці гэту формулу, дакажам уласцівасць: сумы двух членаў канечнай арыфметычнай прагрэсіі, роўнааддаленых ад яе канцоў, роў-

$$a_k + a_{n-k+1} = a_1 + a_n$$

ны паміж сабой і роўны суме першага і апошняга яе членаў, г. зн. $a_1 + a_n = a_2 + a_{n-1} = a_3 + a_{n-2} = \dots$.

У агульным выглядзе: $a_k + a_{n-k+1} = a_1 + a_n$.

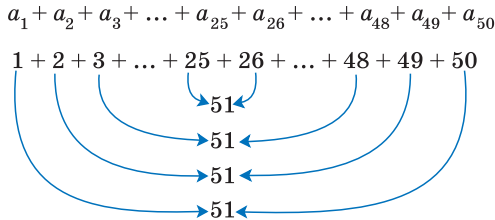
Доказ. Пераўтворым складаемыя ў левай частцы роўнасці, выкарыстаўшы формулу n -га члена: $a_k = a_1 + (k-1)d$; $a_{n-k+1} = a_1 + (n-k)d$. Тады атрымаем:

$$\begin{aligned} a_k + a_{n-k+1} &= a_1 + (k-1)d + a_1 + (n-k)d = \\ &= a_1 + dk - d + a_1 + dn - dk = a_1 + a_1 + d(n-1) = a_1 + a_n. \end{aligned}$$

З дапамогай даказанай уласцівасці знойдзем, напрыклад, суму ўсіх натуральных лікаў ад 1 да 50.

Натуральныя лікі ад 1 да 50 утвараюць арыфметычную прагрэсію 1; 2; 3; ...; 50. Першы член гэтай прагрэсіі роўны 1, апошні роўны 50. Усяго ў гэтай прагрэсіі 50 членаў.

Паколькі $a_1 + a_{50} = 1 + 50 = 51$, то і $a_2 + a_{49} = a_1 + a_{50} = 51$, і $a_3 + a_{48} = a_1 + a_{50} = 51$, і $a_4 + a_{47} = 51$, ..., $a_{25} + a_{26} = 51$ (рыс. 94), то шуканая сума роўна $51 \cdot 25 = 1275$.

Рыс. 94

Усяго 25 пар

Выведзем формулу сумы n першых членаў арыфметычнай прагрэсіі.

Абазначым $a_1 + a_2 + \dots + a_n$ праз S_n і запішам гэту суму двойчы: ад першага члена да n -га і ад n -га члена да першага:

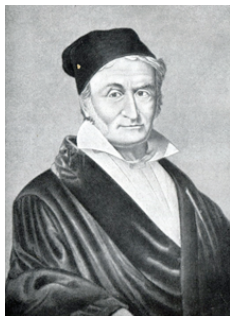
$$S_n = a_1 + a_2 + \dots + a_{n-1} + a_n,$$

$$S_n = a_n + a_{n-1} + \dots + a_2 + a_1.$$

Складзём гэтыя дзве роўнасці і атрымаем:

$$2S_n = (a_1 + a_n) + (a_2 + a_{n-1}) + \dots + (a_{n-1} + a_2) + (a_n + a_1).$$

Па ўласцівасці $a_k + a_{n-k+1} = a_1 + a_n$ заменім кожную суму ў дужках на $a_1 + a_n$.

К. Ф. Гаўс
(1777—1855)

Колькасць усіх такіх пар сум роўна n , значыць, падвоеная шуканая сума роўна:

$$2S_n = (a_1 + a_n) \cdot n, \text{ г. зн. } S_n = \frac{a_1 + a_n}{2} \cdot n$$

формула сумы n першых членаў арыфметычнай прагрэсіі.

Ідэя такога доказу належыць выдатнаму нямецкаму матэматыку К. Гаўсу.

Формулу сумы n першых членаў арыфметычнай прагрэсіі можна запісаць і ў іншым выглядзе. Для гэтага па формуле n -га члена арыфметычнай прагрэсіі выразім

$$a_n \text{ праз } a_1 \text{ і } d \text{ і атрымаем: } S_n = \frac{a_1 + a_n}{2} \cdot n = \frac{a_1 + a_1 + d(n-1)}{2} \cdot n = \frac{2a_1 + d(n-1)}{2} n.$$

Калі вядомы першы член прагрэсіі і рознасць, то зручна карыстацца формулай

$$S_n = \frac{2a_1 + d(n-1)}{2} n.$$

Выкарыстаем гэту формулу ў задачы аб колькасці вучаных замежных слоў і атрымаем: $S_{10} = \frac{2 \cdot 1 + 3 \cdot (10-1)}{2} \cdot 10$,

$$S_{10} = 29 \cdot 5 = 145. \text{ Кожны з сяброў вивучыў па 145 новых слоў.}$$

Прыклад 1. Знайдзіце суму пяцідзесяці першых членаў арыфметычнай прагрэсіі 3; 7; 11; 15; ...

Рашэнне. У гэтай прагрэсіі першы член роўны 3, а рознасць $d = 7 - 3 = 4$. Выкарыстаем формулу сумы

$$S_n = \frac{2a_1 + d(n-1)}{2} \cdot n$$

для $n = 50$ і атрымаем:

$$S_{50} = \frac{2 \cdot 3 + 4(50-1)}{2} \cdot 50 = 5050.$$

Адказ: 5050.

Прыклад 2. У арыфметычнай прагрэсіі $a_1 = -2$, $a_{85} = 44$. Знайдзіце суму 85 першых членаў арыфметычнай прагрэсіі.

Рашэнне. Выкарыстаем формулу сумы $S_n = \frac{a_1 + a_n}{2} \cdot n$ і атрымаем: $S_{85} = \frac{a_1 + a_{85}}{2} \cdot 85$; $S_{85} = \frac{-2 + 44}{2} \cdot 85 = 21 \cdot 85 = 1785$.

Адказ: 1785.

Формулы сумы n першых членаў арыфметычнай прагрэсіі

$$S_n = \frac{a_1 + a_n}{2} \cdot n$$

$$S_n = \frac{2a_1 + d(n-1)}{2} \cdot n$$

Формулы сумы n першых членаў арыфметычнай прагрэсіі

1. Знайдзіце суму шасці першых членаў арыфметычнай прагрэсіі, калі яе першы член роўны -2 , а рознасць прагрэсіі роўна $0,4$.

Выкарыстаем формулу

$$S_n = \frac{2a_1 + (n-1)d}{2} \cdot n,$$

паколькі $a_1 = -2$; $d = 0,4$, то

$$\begin{aligned} S_6 &= \frac{2 \cdot (-2) + (6-1) \cdot 0,4}{2} \cdot 6 = \\ &= \frac{-4+2}{2} \cdot 6 = -1 \cdot 6 = -6. \end{aligned}$$

2. Знайдзіце суму $4 + 7 + 10 + \dots + 100$, калі яе складаемыя — паслядоўныя члены арыфметычнай прагрэсіі.

Паслядоўнасць $4, 7, 10, \dots, 100$ з'яўляецца арыфметычнай прагрэсіяй, у якой $a_1 = 4$; $d = 3$; $a_n = 100$.

Па формуле n -га члена арыфметычнай прагрэсіі $a_n = a_1 + d(n-1)$ знойдзем колькасць членаў гэтай прагрэсіі:

$$100 = 4 + 3(n-1); \quad 96 = 3(n-1);$$

$$n-1 = 32; \quad n = 33.$$

Выкарыстаем формулу сумы n першых членаў арыфметычнай прагрэсіі

$$S_n = \frac{a_1 + a_n}{2} \cdot n \text{ і знойдзем шуканую суму:}$$

$$\begin{aligned} S_{33} &= \frac{a_1 + a_{33}}{2} \cdot 33 = \frac{4 + 100}{2} \cdot 33 = \\ &= 52 \cdot 33 = 1716. \end{aligned}$$

3. Знайдзіце колькасць членаў арыфметычнай прагрэсіі, ведаючы, што іх сума роўна 430 , першы член прагрэсіі роўны -7 , а рознасць прагрэсіі роўна 3 .

Выкарыстаем формулу сумы n першых членаў арыфметычнай прагрэсіі

$$S_n = \frac{2a_1 + (n-1)d}{2} \cdot n. \text{ Паколькі } S_n = 430;$$

$a_1 = -7$; $d = 3$, то складзём і рэшым ураўненне:

$$430 = \frac{2 \cdot (-7) + (n-1) \cdot 3}{2} \cdot n;$$

$$430 = \frac{-14 + 3n - 3}{2} \cdot n; \quad 430 = \frac{-17 + 3n}{2} \cdot n;$$

$$860 = (3n - 17) \cdot n; \quad 3n^2 - 17n - 860 = 0;$$

$$D = 17^2 - 4 \cdot 3 \cdot (-860) = 289 + 10\,320 =$$

$$= 10\,609 = 103^2;$$

$$n_{1,2} = \frac{17 \pm 103}{2 \cdot 3}; \quad n_1 = 20; \quad n_2 = -\frac{86}{6}.$$

Паколькі n — натуральны лік, то $n = 20$.

4. У арыфметычнай прагрэсіі $a_5 = 18$, $a_{10} = 13$. Знайдзіце суму членаў гэтай прагрэсіі з чацвёртага па сямнаццаты ўключна.	Знойдзем a_1 і d. Паколькі $a_5 = a_1 + 4d$; $a_{10} = a_1 + 9d$, то складзём сістэму ўраўненняў $\begin{cases} a_1 + 4d = 18, \\ a_1 + 9d = 13. \end{cases}$ Рэшым атрыманую сістэму спосабам складання: $\begin{cases} -a_1 - 4d = -18, \\ a_1 + 9d = 13 \end{cases} \Leftrightarrow \begin{cases} 5d = -5, \\ a_1 + 9d = 3 \end{cases} \Leftrightarrow$ $\Leftrightarrow \begin{cases} d = -1, \\ a_1 + 9 \cdot (-1) = 13 \end{cases} \Leftrightarrow \begin{cases} d = -1, \\ a_1 = 22. \end{cases}$ Тады $a_4 = 22 + 3 \cdot (-1) = 19$; $a_{17} = 22 + 16 \cdot (-1) = 6$. Будзем лічыць чацвёрты член дадзенай прагрэсіі першым членам некаторай іншай прагрэсіі, тады сямнаццаты член дадзенай прагрэсіі стане чатырнаццатым ($17 - 4 + 1 = 14$) членам новай прагрэсіі. Шуканая сума роўна: $\frac{19 + 6}{2} \cdot 14 = 175$.
5. Знайдзіце суму ўсіх цотных натуральных лікаў, якія не перавышаюць 300 і пры дзяленні на 13 даюць у астачы 5.	Першы лік у паслядоўнасці ўсіх цотных натуральных лікаў, якія не перавышаюць 300 і пры дзяленні на 13 даюць у астачы 5, — гэта лік 18. Кожны наступны лік роўны папярэдняму, складзенаму з лікам 26. Апошні цотны лік, які пры дзяленні на 13 дае ў астачы 5, — гэта лік 278. Паколькі разглядаюцца толькі цотныя лікі, то рознасць прагрэсіі роўна 26. Знойдзем нумар ліку прагрэсіі, роўнага 278: $a_n = a_1 + d(n - 1)$, $278 = 18 + 26(n - 1)$, адкуль $n = 11$. $S_{11} = \frac{a_1 + a_{11}}{2} \cdot 11 = \frac{18 + 278}{2} \cdot 11 = 1628.$

1. У арыфметычнай прагрэсіі (a_n) сума n першых членаў вылічваецца па формуле:

а) $S_n = (a_1 + a_n) \cdot n$;

б) $S_n = a_1 + d \cdot n$;

в) $S_n = \frac{2a_1 + (n - 1)d}{2} \cdot n$;

г) $S_n = \frac{a_1 + a_n}{2} \cdot n$.

Выберыце правільныя адказы.

2. У арыфметычнай прагрэсіі (a_n):

- а) S_4 — гэта чацвёрты член прагрэсіі;
  - б) S_4 — сума любых чатырох членаў прагрэсіі;
  - в) S_4 — сума чатырох першых членаў прагрэсіі.
- Выберыце правільны адказ.

4.111. У арыфметычнай прагрэсіі (a_n) знайдзіце:

- а) S_8 , калі $a_1 = 4$, $d = -3$;
- б) S_{51} , калі $a_1 = -0,2$, $d = 5$;
- в) S_{26} , калі $a_1 = \sqrt{3}$, $d = 3\sqrt{3}$.

4.112. Знайдзіце суму сарака першых членаў арыфметычнай прагрэсіі (c_n), калі:

- а) $c_1 = 6$; $c_{40} = 128$;
- б) $c_1 = -2\sqrt{7}$; $c_{40} = -36\sqrt{7}$.

4.113. У першы дзень прыёму дакументаў ва ўніверсітэт прыёмная камісія прыняла дакументы ад 320 чалавек. Кожны наступны дзень падавалі дакументы на 100 чалавек больш, чым у папярэдні. Колькі чалавек падалі дакументы ва ўніверсітэт за пяць першых дзён?

4.114. У першым радзе канцэртнай залы 24 месцы, а ў кожным наступным радзе на 4 месцы больш, чым у папярэднім. Усяго ў канцэртнай зале 25 радоў. На святочны канцэрт прададзена 1710 білетаў. На колькі працэнтаў будзе запоўнена зала?

4.115. Выберыце адну з формул сумы членаў арыфметычнай прагрэсіі і знайдзіце суму адзінаццаці першых членаў арыфметычнай прагрэсіі:

- а) -3 ; 6 ; 15 ; ...;
- б) $1,8$; $1,5$; $1,2$; ...;
- в) $3\frac{1}{7}$; $3\frac{3}{7}$; $3\frac{5}{7}$; ...;
- г) $-10\sqrt{2}$; $-2\sqrt{2}$; $6\sqrt{2}$; ...

4.116. Знайдзіце a_n і S_n арыфметычнай прагрэсіі (a_n), у якой:

- а) $a_1 = 12$; $d = -6$; $n = 14$;
- б) $a_1 = -25$; $d = 0,5$; $n = 21$.

4.117. Вылічыце суму, калі яе складаемыя — паслядоўныя члены арыфметычнай прагрэсіі:

- а) $1 + 2 + 3 + \dots + 98 + 99 + 100$;
- б) $5 + 10 + 15 + \dots + 195 + 200 + 205$.

4.118. Складзіце план рашэння і знайдзіце суму:

- а) ста першых няцотных лікаў;
- б) усіх цотных трохзначных лікаў;
- в) усіх двухзначных лікаў, кратных тром.

4.119. Выкарыстайце рацыянальны спосаб для вылічэння сумы ўсіх цэлых лікаў, якія належаць прамежку:

- а) $(-33; 101]$;   б) $[-56,2; 44,1]$.

4.120. Падчас перадсвяточнай акцыі колькасць прададзеных святочных набораў штодзень павялічвалася на адну і тую ж колькасць. За першы дзень акцыі было прададзена 25 набораў, а за апошні — 160. Знайдзіце, колькі дзён доўжылася акцыя, калі вядома, што ўсяго за перыяд акцыі было прададзена 925 святочных набораў.

4.121. Арыфметычная прагрэсія зададзена формулай $a_n = 5n - 3$. Знайдзіце:

- а) S_8 ;   б) S_{21} ;   в) S_n .

4.122. Знайдзіце апошні член і рознасць арыфметычнай прагрэсіі, якая складаецца з n членаў, у якой:

- а) $a_1 = 15$; $n = 14$; $S_{14} = 1407$;

- б) $a_1 = -\frac{1}{3}$; $n = 10$; $S_{10} = 88\frac{1}{6}$.

4.123. Выкарыстайце формулу сумы членаў арыфметычнай прагрэсіі і знайдзіце рознасць арыфметычнай прагрэсіі, першы член якой роўны 5,5, а сума шаснаццаці першых членаў роўна 328.

4.124. Знайдзіце першы член арыфметычнай прагрэсіі, рознасць якой роўна 10, а сума дзесяці першых членаў роўна -120.

4.125. Колькі трэба ўзяць паслядоўных натуральных лікаў, пачынаючы з 5, каб іх сума была роўна 221?

4.126. Для арыфметычнай прагрэсіі (a_n) вядома, што $d = -7$ і $a_{16} = -9$. Знайдзіце a_{20} і S_{20} .

4.127. Знайдзіце першы член і рознасць арыфметычнай прагрэсіі (y_n) , калі вядома, што:

- а) $y_{10} = 40$, $S_{10} = 175$;

- б) $y_7 = -27$, $S_7 = -210$;

- в) $y_{15} = 47$, $S_{30} = 1500$.

4.128. Для арыфметычнай прагрэсіі (a_n) вядома, што $a_1 = 3$, $d = 5$. Знайдзіце суму ўсіх членаў гэтай прагрэсіі:

а) з 15-га па 30-ы ўключна;

б) з 10-га па 24-ы ўключна.

Выканайце заданне рознымі спосабамі.

4.129. Знайдзіце суму пятнаццаці першых членаў арыфметычнай прагрэсіі (c_n) , калі вядома, што:

а) $c_5 = 4$, $c_{10} = -6$;   б) $c_8 = -1,7$, $c_{13} = 2,3$.

4.130. Вылічыце суму ўсіх:

а) дадатных членаў арыфметычнай прагрэсіі $5\frac{1}{3}$; $4\frac{2}{3}$; ...;

б) адмоўных членаў арыфметычнай прагрэсіі $-98,5$; $-92,5$; ... .

4.131. Колькі трэба ўзяць паслядоўных натуральных лікаў, кратных 3, каб іх сума была большая за 165?

4.132. Знайдзіце суму дваццаці пяці першых членаў арыфметычнай прагрэсіі (a_n) , калі $a_{10} = 17$, $d = 3$.

4.133. Знайдзіце суму ўсіх натуральных лікаў, кратных 4 і не большых за 248.

4.134. Назавіце першы і апошні трохзначныя лікі, кратныя 9. Знайдзіце суму ўсіх трохзначных лікаў, кратных 9.

4.135. Запішыце формулу натуральнага ліку, які пры дзяленні на 7 дае ў астачы 3. Знайдзіце суму ўсіх натуральных лікаў, якія не перавышаюць 153 і пры дзяленні на 7 даюць у астачы 3.

4.136. У арыфметычнай прагрэсіі (a_n) вядома, што $a_1 = -3$, $d = 5$. Знайдзіце $S_{21} - S_{20}$.

4.137. Першы член арыфметычнай прагрэсіі роўны -12 , а рознасць прагрэсіі роўна 6. Колькі трэба ўзяць першых паслядоўных членаў гэтай прагрэсіі, каб іх сума была роўна 528?

4.138. Знайдзіце суму трыццаці шасці першых членаў арыфметычнай прагрэсіі, калі яе рознасць роўна 2, а пяты член прагрэсіі ў 4 разы меншы за другі член.

4.139*. Знайдзіце першы член і рознасць арыфметычнай прагрэсіі, калі $S_6 = 39$ і $S_{14} = -77$.

4.140*. Сума членаў арыфметычнай прагрэсіі з трэцяга па трынаццаты роўна 55, $a_n = 5$. Знайдзіце n .

4.141*. Сума 40 першых членаў арыфметычнай прагрэсіі роўна 340, а сума 39 першых яе членаў роўна 325. Знайдзіце рознасць прагрэсіі.

4.142*. Знайдзіце суму дваццаці першых членаў арыфметычнай прагрэсіі (a_n) , калі $a_6 + a_9 + a_{12} + a_{15} = 18$.

4.143*. Сума пятнаццаці першых членаў арыфметычнай прагрэсіі, якая складаецца з натуральных лікаў, большая за 333, але меншая за 396. Знайдзіце восьмы член гэтай прагрэсіі, калі вядома, што ён кратны чатыром.

4.144. У арыфметычнай прагрэсіі (a_n) знайдзіце:

а) S_{11} , калі $a_1 = -2$; $d = 5$;

б) S_{24} , калі $a_1 = -2,5$; $d = -0,5$;

в) S_{31} , калі $a_1 = \sqrt{2}$; $d = 4\sqrt{2}$.

4.145. Вызначце неабходныя кампаненты формулы сумы першых n членаў арыфметычнай прагрэсіі і знайдзіце суму шаснаццаці першых членаў арыфметычнай прагрэсіі:

а) 1; 11; 21; ...;

б) 2,3; 1,8; 1,3; ...;

в) $5\frac{2}{9}$; $6\frac{2}{9}$; $7\frac{2}{9}$; ...;

г) $7\sqrt{5}$; $3\sqrt{5}$; $-\sqrt{5}$; ...

4.146. Вучань узяў у бібліятэцы кнігу і за першы дзень прачытаў 30 старонак. Кніга настолькі захапіла яго, што кожны наступны дзень ён чытаў на 10 старонак больш, чым у папярэдні. Ці паспее вучань прачытаць кнігу за 7 дзён, калі ў ёй 490 старонак?

4.147. Знайдзіце суму дваццаці пяці першых членаў арыфметычнай прагрэсіі (x_n) , калі $x_1 = -2,8$; $x_{25} = 12,6$.

4.148. Знайдзіце a_n і выкарыстайце атрыманы вынік, каб знайсці S_n арыфметычнай прагрэсіі, у якой $a_1 = 1\frac{1}{3}$; $d = -\frac{2}{3}$; $n = 16$.

4.149. Якую формулу можна выкарыстаць, каб знайсці суму, калі яе складаемыя — паслядоўныя члены арыфметычнай прагрэсіі:

а) $2 + 4 + 6 + \dots + 96 + 98 + 100$;

б) $12 + 16 + 20 + \dots + 88 + 92 + 96$?

Знайдзіце гэту суму.

4.150. Выканайце аналіз умовы і знайдзіце суму ўсіх:

а) двухзначных лікаў;

б) трохзначных лікаў, кратных пяці.

4.151. Арыфметычная прагрэсія зададзена формулай $a_n = 4n + 5$. Якія члены гэтай прагрэсіі трэба знайсці, каб вылічыць:

а) S_{10} ;   б) S_{35} ?

Вылічыце гэтыя сумы.

4.152. Выкарыстайце формулы арыфметычнай прагрэсіі і знайдзіце апошні член і рознасць арыфметычнай прагрэсіі, у якой $a_1 = 3$; $n = 20$; $S_{20} = 820$.

4.153. Знайдзіце першы член арыфметычнай прагрэсіі, рознасць якой роўна -8 , а сума дванаццаці першых членаў роўна 96 .

4.154. Для арыфметычнай прагрэсіі (a_n) вядома, што $d = 3$ і $a_{11} = 6$. Знайдзіце a_{15} і S_{15} .

4.155. Знайдзіце першы член і рознасць арыфметычнай прагрэсіі (x_n) , калі вядома, што $x_9 = 20$, $S_9 = 123$.

4.156. Знайдзіце суму ўсіх членаў арыфметычнай прагрэсіі (a_n) з 10-га па 25-ы ўключна, калі вядома, што $a_1 = -2$, $d = 7$.

4.157. У арыфметычнай прагрэсіі (c_n) вядома, што $c_3 = 12$, $c_{17} = 54$. Знайдзіце S_{20} .

4.158. Знайдзіце суму ўсіх дадатных членаў арыфметычнай прагрэсіі $8, 4; 7, 2; \dots$.

4.159. Знайдзіце суму ўсіх натуральных лікаў, кратных 6 і не большых за 162.

4.160. Запішыце формулу натуральнага ліку, які пры дзяленні на 8 дае ў астачы 1. Знайдзіце суму ўсіх натуральных лікаў, якія не перавышаюць 225 і пры дзяленні на 8 даюць у астачы 1.

4.161*. Знайдзіце першы член і рознасць арыфметычнай прагрэсіі, калі $S_4 = 60$ і $S_9 = 225$.

4.162*. Арыфметычная прагрэсія змяшчае 8 членаў. Сума членаў, якія стаяць на цотных месцах, роўна 28, а сума членаў, якія стаяць на няцотных месцах, роўна 16. Знайдзіце першы член прагрэсіі.

4.163. Знайдзіце значэнне выразу

$$\sqrt{1\frac{9}{16} \cdot 0,81 - 1\frac{9}{16} \cdot 0,17}.$$

4.164. Спрашце выраз $a - \frac{a^2 - 5a}{a + 1} \cdot \frac{1}{a - 5}$.

4.165. Рашыце ўраўненне $\frac{x}{x^2 - 16} + \frac{x + 3}{x + 4} = 0$.

4.166. Наяўнай сыравіны хопіць першаму цэху на 12 дзён працы або другому цэху на 24 дні працы. Ці хопіць гэтай сыравіны на 9 дзён іх сумеснай працы?

4.167. Рашыце сістэму няроўнасцей $\begin{cases} 7x > x^2, \\ 16x^2 < 9. \end{cases}$

4.168. Знайдзіце каардынаты пункта, сіметрычнага пункту $A(-3; 5)$ адносна восі сіметрыі парабалы

$$y = 2x^2 - 8x + 1.$$

§ 17. Геаметрычная прагрэсія

4.169. Рашыце ўраўненне:

а) $x^2 = 16$;   б) $x^2 = 2,25$;   в) $x^2 = -0,25$.

4.170. Вылічыце $g(4)$; $g(0)$; $g(-2)$, калі $g(x) = 3^x$.

4.171. Знайдзіце значэнне выразу $2^{-3} \cdot 0,5^{-2} : 0,125^{-1}$.

4.172. Знайдзіце новую цану тавару, калі яго першапачатковая цана ў 25 р. павялічылася на 20 %.

4.173. Знайдзіце сярэдняе геаметрычнае лікаў:

а) 8 і 32;   б) 12 і 5.

Разгледзім задачу. Укладчык паклаў у банк 1000 р. на дэпазіт, па якім сума ўкладу павялічваецца штогод на 5 %. Якая сума будзе ў яго праз 1 год; 2 гады; 6 гадоў?

Рашэнне. Пачатковая сума ў 1000 р. праз год павялічыцца на 5 % і складзе 105 % ад 1000 р. Знайдзем 105 % = 1,05 ад 1000 р.: $1000 \cdot 1,05 = 1050$ (р.).

Праз два гады сума ўкладу стане роўна $1000 \cdot 1,05 \cdot 1,05 = 1000 \cdot 1,05^2$ (р.), праз тры гады — $1000 \cdot 1,05^3$ (р.) і г. д. Атрымаем лікавую паслядоўнасць: $1000 \cdot 1,05$; $1000 \cdot 1,05^2$; $1000 \cdot 1,05^3$; ...

Праз шэсць гадоў сума будзе роўна $1000 \cdot 1,05^6$ (р.).